

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. ultimum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

Et rectè respondent, quòd non, propter juris regulam: Delictum personæ non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare, c. *Delictum De R. 1. lib. 6.* Sed requiritur negligentia Prælati & Capituli simul, sicut tradunt Panorm. & Præposit. *bi. lasè Felin. consil. 34.* Quod et si negare videatur D. Peckius add. cap. *Delictum*, ut ne quidem delictum Prælati & Capituli simul nocere possit Ecclesiæ; si quidem bona Ecclesiastica etiam ad reparationem templi, & in alimoniam pauperum destinata sunt, *can. fin. xvi. quasi. 1. can. Quatuor xvi. quasi. 1.* quibus iniquum videtur præjudicium ali-

quod generari debere ob negligentiam aliorum, *cap. Non debet De R. 1. in 6. Et l. Non debet D. eod. tit.* Nihilominus verior est prædicta Dd. sententia, per hunc textum nostrum in fine, qui apertè hoc indicat; alioqui nunquam ejus decisio haberet locum, cum semper pauperes fiant, & reparatio Ecclesiæ frequenter instituat. Neque ratio de pauperibus & templo quidquam evincit, cum res donata eâ lege transierit in Ecclesiam, ut, si satisfactum non esset modo adjecto, revocaretur donatio. Quæ satisfactio intelligitur debere fieri per eos, qui donationem hac lege acceperunt.

In Cap. ultimum.

S U M M A R I A.

1. *Conditiones alia honesta, alia turpes.*
2. *4. Conditiones turpes sive inhonesta quæ.*
3. *Matrimonii bona, fides, proles & Sacramentum.*
5. *Conditiones turpes contra substantiam matrimonii illud vitiant, alia rejiciuntur.*
6. *Rejiciuntur & impossibiles, quasi non adjecta.*
7. *Idque in foro exteriori, non interiori.*

Conditiones, quæ matrimonio adjiciuntur, aut honestæ sunt, aut inhonestæ, sive turpes. Honestæ sunt, veluti si dicam, *Contraho tecum matrimonium, si pater consenserit, vel si decem dederis*, de quibus latè diximus ad Rubr. hujus Tit.

2 Turpes sunt, quæ turpitudinem sive inhonestatem in se continent, de quibus hoc cap. tractatur. Et harum quædam sunt contra substantiam, id est, naturam ipsius matrimonii, ut si ita contrahatur: *Contraho tecum, si generationem proles evitaveris, vel si pro quaestu adulterandam te tradideris, vel donec inveniam aliam honore aut facultatibus ditiozem, text. hic & in can. Solet, can. Aliquando xxxii. quasi. 2.* Dicuntur autem hæ conditiones contra substantiam vel naturam matrimonii, quòd scilicet adversentur tribus bonis, quæ in omni matrimonio contrahendo occurrere solent; * ut sunt fides, proles, & Sacramentum, *can. Omne itaque xxvii. quasi. 2. Et d. can. Solet & c. Aliquando* Per fidem intelligimus fidem conjugalem, quæ in eo vertitur, ne alter conjugum alteri tertio potestatem faciat sui corporis, propterea quòd sacris literis proditum sit: Et erunt duo in carne una, *Genes. c. 2. in fine & ad Ephes. c. 5. in fine.* Per prolem studium procreandæ

prolis, *d. can. Aliquando.* Per Sacramentum intelligimus individuum conjugum conjunctionem, ne scilicet alter alterum dederat. Etenim hæc tria in quovis matrimonio contrahendo necessariò requiruntur, saltem quoad intentionem contrahentium, licet tacitam; cum quilibet censetur contrahere secundùm naturam ipsius contractus, *l. Quare 56 §. inter locatorem D. Locat. Et l. Quidam cum filium 132. D. De verb. oblig. Dixi, in matrimonio contrahendo; secus ubi contractum est matrimonium: nam tunc si quid contra hæc tria eveniat, non idèd rescinditur matrimonium; neque enim propter adulterium aut vitiationem proles, vel ob divortium postea intercedens, matrimonii vinculum dissolvitur, *can. Si uxorem cum c. seq. xxxii. quasi. 5.* Vide quæ latius dicuntur in *sub tit. De divort.**

Quædam verò sunt conditiones turpes, quæ non pugnant contra substantiam sive naturam matrimonii, sed ex alia causa turpitudinem in se continent: veluti, *Contraho tecum, si Titium occideris, si furtum, vel aliud delictum perpetraveris, text. hic.*

Igitur inter prioris generis conditiones turpes & posterioris hoc discriminis est, quòd illæ matrimonium prorsus vitiant; posterioris non item, sed rejiciuntur, tamquam non fuissent matrimonio adjectæ. Et ratio in illis est, quòd unumquodque à suo contrario corrumpatur, sicut docent Philosophi, & probat juris regula in *cap. Omnis res inf. De reg. jur.* At verò adulterium, vitatio proles procreandæ, & matrimonii dissolutio ex mente contrahentium concepta contraria sunt tribus bonis matrimonii supra enumeratis. Ergo, & c. Nam & ob eandem causam accidit, quòd, licet conditio de non procreanda prole à

contrahentibus adjiciatur zelo conservandæ virginitatis vel castitatis, puta, *contraho tecum, ut vi-vas mecum in perpetua virginitate, vel castitate*, nihilo magis sit matrimonium, quemadmodum contra Paludanum eleganter defendit Did. Covarr. in IV. Decretal parte 2. cap. 3. §. 1. In aliis verò conditionibus turpibus, quæ non pugnant cum substantia matrimonii, dicitur favor matrimonii, ut eæ potius rejiciantur, quàm infirment matrimonium, per textum nostrum in c. sup. eod. Cum enim hæc conditiones turpes accipi possint, vel ut serid adjectæ à contrahentibus, ita quodd non velint esse matrimonium nisi impleantur, vel non serid, id est, non obligandi animo: sacri Canones in dubio eam interpretationem potius sumunt, quæ favet matrimonio, hoc est, ut non obligandi animo adjectæ intelligantur, per text hinc in fine.

Idem judicium est de conditionibus impossibilibus, veluti, Si cælum digito tetigeris, si hodie Romæ eris, per eundem textum in fine. Accedat argumentum deductum ab ultima voluntate, quæ cum & favorabilis sit, d. c. fin. Et si pars judicantium D. De inefficajo testam similem interpretationem à jure recipit, ut conditiones in ea adjectæ turpes vel impossibiles rejiciantur, & habeantur pro non adjectis, l. 1. l. Conditiones 14 D. De condit. institut. Et §. impossibilis Instit. De hered. instituen. Secus est in aliis contractibus, qui vitiantur per adjectionem turpis vel impossibilis conditionis, l. Non solum 30 D. De actionib. Et obligat. Et §. si impossibilis Et ibi Dd. Instit. De inutil. stipul. Nec enim in his idem

favor militat, c. Cum dilecti 6. in fine sup. De donat.

Atque hæc quæ de conditione turpi vel impossibili à matrimonio rejicienda diximus, locum obtinent in foro exteriore: non verò in foro interiori, id est conscientie; in hoc enim ea interpretatio cessat, & statur soli veritati, cap. Tua nos 26 sup. De sponsal. ac proinde si is, qui conditionem adjecit, nõ aliter se obligare voluit quàm eventente conditione, non tenebitur in foro conscientie, propter defectum consensu conjugalis, quem in eventum conditionis contulit. Ita rectè Did. Covarr. d. p. 2. cap. 3. §. 2. num. 6. ex sententia Medinæ & Paludani, Navarr. in Manuali cap. 2. 2. num. 66. & Greg. de Valentia tomo 4. Contr. Theolog. disp. o. quæst. 3. puncto 1. vers. sed vera. Sed in foro exteriore idem dicendum est, si de mente contrahentium certò constat, se non aliter in matrimonium consentire, quàm si conditio turpis vel impossibilis evenerit, aut si uterque putaverit conditionem honestam, vel possibilem fuisse, quæ alioqui turpis vel impossibilis est. Et ratio est, quòd enim turpes & impossibiles conditiones à matrimonio rejiciantur, id fit, quòd Canones in dubis præsumant non serid, id est, animo dubitandi à contrahentibus adjectas fuisse. At ubi de mente contrahentium aliter constat, meritò cessat hujusmodi præsumptio arg. l. Si chirographum 24. D. De probationibus. cum in certis nullus sit conjecturæ locus, l. Continuum 137. §. 1. in fine D. De verb. obligat.

IN TIT. VI. QUI CLERICI VEL VOVENTES MATRIMONIUM CONTRAHERE POSSUNT.

SUMMARIA.

1. Clerici majorum Ordinum contrahere matrimonium non possunt.
2. Contractum tamen ante susceptionem Ordinis non dissolvitur.
3. Votum solenne Religionis matrimonium ante contractum dissolvit.
4. Matrimonii significatio duplex.
5. Votum castitatis solenne Et simplex.
6. Cur illud impediat contrahi matrimonium; hoc quidem etiam impediat, contractum tamen non dirimat.
7. In votis dispensat S. Pontifex.

TOTUS hic Titulus ut & inscriptio ipsa indicat, differit de Clericis & aliis, qui extra clericatum continentiam voverunt, quatenus scilicet ad contrahendum matrimonium admittantur.

Duplex genus est Clericorum Alii in majoribus Ordinibus constituti sunt, alii in minoribus. In majoribus sunt, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter & Episcopus. Reliqui verò, ut sunt Ostiarius, Lector, Exorcista, & Acolytus, minorum ordinum dicuntur. His quidem permissum est contrahere matrimonium, illis non item, text. est c. 1. Et c. 2. in h. tit. c. 1. sup. De Cler. conjug. can. Si quis eorum, can. Lectores, can. Seriatim dist. 32. Cujus divinitatis ratio hæc est, quòd Clerici maiorum